ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2020/1639

od 5. studenoga 2020.

o utvrđivanju općih uvjeta pod kojima bi treće države mogle iznimno biti pozvane na sudjelovanje u pojedinačnim projektima u okviru PESCO-a

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 46. stavak 6.,

uzimajući u obzir Odluku Vijeća (ZVSP) 2017/2315 od 11. prosinca 2017. o uspostavi stalne strukturirane suradnje (PESCO) i utvrđivanju popisa država članica sudionica ([1]), a posebno njezin članak 4. stavak 2. točku (g),

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da:

(1) Vijeće je 14. studenoga 2016. usvojilo Zaključke o provedbi globalne strategije EU-a u području sigurnosti i obrane, u kojima se utvrđuje razina ambicije Unije u okviru triju strateških prioriteta utvrđenih u toj strategiji: (a) odgovora na vanjske sukobe i krize, (b) izgradnje kapaciteta partnerâ i (c) zaštite Unije i njezinih građana.

(2) U zaključcima o sigurnosti i obrani u kontekstu globalne strategije EU-a, usvojenima 19. studenoga 2018., Vijeće je nadalje navelo da će uzimanjem u obzir sadašnjih i budućih potreba Europe u području sigurnosti i obrane Unija povećati svoju sposobnost da djeluje kao pružateljica sigurnosti i svoju stratešku autonomiju te ojačati svoju sposobnost za suradnju s partnerima.

(3) U jedanaestom stavku Priloga I. obavijesti ([2]) o PESCO-u od 13. studenoga 2017. upućenoj Vijeću i Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) navodi se da se snažnijim obvezama mora pomoći u dostizanju razine ambicije Unije, kako je utvrđeno u zaključcima Vijeća od 14. studenoga 2016., koje je u prosincu 2016. potvrdilo Europsko vijeće, čime bi se ojačala strateška samostalnost i Europljana i Unije.

(4) Vijeće je 11. prosinca 2017. donijelo Odluku (ZVSP) 2017/2315.

(5) Vijeće je 25. lipnja 2018. donijelo Odluku (ZVSP) 2018/909 ([3]) o uspostavi zajedničkog skupa pravila za upravljanje projektima PESCO-a.

(6) Člankom 4. stavkom 2. točkom (g) Odluke (ZVSP) 2017/2315 predviđa se da Vijeće treba pravodobno utvrditi, u skladu s člankom 9. stavkom 1. te odluke, opće uvjete pod kojima bi treće države mogle iznimno biti pozvane na sudjelovanje u pojedinačnim projektima u okviru PESCO-a.

(7) Člankom 9. stavkom 1. Odluke (ZVSP) 2017/2315 predviđa se da odluka o takvim općim uvjetima koju Vijeće treba donijeti može sadržavati predložak za administrativne aranžmane s trećim državama.

(8) U posljednjem podstavku stavka 2.2.1. Priloga III. obavijesti o PESCO-u upućenoj Vijeću i Visokom predstavniku, koji sadržava prijedloge za upravljanje PESCO-om, navodi se da bi treće države koje bi sudionici u projektu mogli iznimno pozvati trebale moći pružiti znatnu dodanu vrijednost projektu, doprinijeti jačanju PESCO-a i zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) te ispunjavati zahtjevnije obveze. U njemu se također navodi da se pozivanjem trećih država tim državama neće dodijeliti ovlasti za donošenje odluka u okviru upravljanja PESCO-om.

(9) Člankom 9. stavcima 2. i 3. Odluke (ZVSP) 2017/2315 predviđa se da Vijeće u skladu s člankom 46. stavkom 6. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) odlučuje o tome zadovoljava li treća država, koju države članice sudionice koje su uključene u projekt žele pozvati na uključivanje u taj projekt, zahtjeve utvrđene u ovoj Odluci i da nakon što Vijeće donese pozitivnu odluku, države članice sudionice koje su uključene u projekt mogu sklopiti administrativne aranžmane s dotičnom trećom državom za potrebe njezina uključivanja u taj projekt. Tim se aranžmanima moraju poštovati postupci i autonomija Unije u donošenju odluka.

([1]) SL L 331, 14.12.2017., str. 57.
([2]) SL L 331, 14.12.2017., str. 65.
([3]) Odluka Vijeća (ZVSP) 2018/909 od 25. lipnja 2018. o uspostavi zajedničkog skupa pravila za upravljanje projektima PESCO-a (SL L 161, 26.6.2018., str. 37.).

(10) Trebala bi postojati dosljednost između djelovanja poduzetih u okviru PESCO-a i drugih djelovanja u okviru ZVSP-a te drugih politika Unije.

(11) Sudjelovanje trećih zemalja u projektima u okviru PESCO-a ne podrazumijeva to da će subjekti iz trećih zemalja nužno imati pristup EU-ovu programu industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) ili drugim relevantnim instrumentima Unije.

(12) U stavku 13. preporuke Vijeća od 6. ožujka 2018. ([4]) o planu za provedbu PESCO-a navodi se da bi rad na izradi općih uvjeta za iznimno sudjelovanje trećih država u pojedinačnim projektima trebao započeti čim se utvrdi zajednički skup pravila upravljanja za projekte i redoslijed ispunjavanja obveza.

(13) Vijeće je 15. listopada 2018. donijelo preporuku ([5]) o redoslijedu ispunjavanja snažnijih obveza koje su preuzete u okviru PESCO-a te o utvrđivanju preciznijih ciljeva.

(14) Europska obrambena agencija trebala bi pružati potporu PESCO-u u skladu s Odlukom Vijeća (ZVSP) 2015/1835 ([6]).

(15) Stoga je primjereno utvrditi opće uvjete pod kojima bi treće države mogle iznimno biti pozvane na sudjelovanje u pojedinačnim projektima u okviru PESCO-a,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Svrha

Ovom Odlukom utvrđuju se opći uvjeti pod kojima bi treće države mogle iznimno biti pozvane na sudjelovanje u pojedinačnim projektima u okviru PESCO-a.

Članak 2.

Postupak pozivanja

1. Treća država može koordinatoru ili koordinatorima projekta u okviru PESCO-a podnijeti zahtjev za sudjelovanje u tom projektu. Takav zahtjev mora sadržavati dovoljno detaljne informacije o razlozima za sudjelovanje u projektu kao i opseg i oblik predloženog sudjelovanja, u fazama projekta ako je to primjenjivo, te u njemu mora biti potkrijepljeno da su ispunjeni opći uvjeti utvrđeni u članku 3.

2. Kada zaprime takav zahtjev države članice sudionice koje su uključene u projekt („članovi projekta”) na temelju informacija koje je pružila ta treća država ocjenjuju ispunjava li ona opće uvjete utvrđene u članku 3.

3. Ako se članovi projekta jednoglasno slože:

(a) da žele pozvati treću državu koja je podnijela zahtjev da sudjeluje u projektu,

(b) u pogledu opsega, oblika i, ako je to primjenjivo, relevantnih faza sudjelovanja te treće države, i

(c) da ta treća država ispunjava opće uvjete utvrđene u članku 3.,

koordinator ili koordinatori projekta, uz potporu Tajništva PESCO-a, o tome obavješćuju Vijeće i Visokog predstavnika. Ta obavijest uključuje i zahtjev koji je podnijela treća država.

([4]) Preporuka Vijeća od 6. ožujka 2018. o planu za provedbu PESCO-a (SL C 88, 8.3.2018., str. 1.).
([5]) Preporuka Vijeća od 15. listopada 2018. o redoslijedu ispunjavanja snažnijih obveza koje su preuzete u okviru stalne strukturirane suradnje (PESCO) te o utvrđivanju preciznijih ciljeva (SL C 374, 16.10.2018., str. 1.).
([6]) Odluka Vijeća (ZVSP) 2015/1835 od 12. listopada 2015. o utvrđivanju statuta, sjedišta i načina djelovanja Europske obrambene agencije (SL L 266, 13.10.2015., str. 55.).

4. Na temelju obavijesti iz stavka 3. ovog članka, koja uključuje opseg, oblik i, ako je to primjenjivo, relevantne faze sudjelovanja treće države u projektu, i nakon dobivanja mišljenja Političkog i sigurnosnog odbora, Vijeće donosi odluku u skladu s člankom 46. stavkom 6. UEU-a i člankom 9. stavkom 2. Odluke (ZVSP) 2017/2315 o tome ispunjava li sudjelovanje treće države u tom projektu uvjete utvrđene u članku 3. ove Odluke.

5. Nakon pozitivne odluke Vijeća kako je navedeno u stavku 4. koordinator ili koordinatori projekta u okviru PESCO-a u ime članova projekta šalju poziv za sudjelovanje u tom projektu trećoj državi koja je podnijela zahtjev.

6. Kada treća država koja je podnijela zahtjev obavijesti koordinatora ili koordinatore projekta u okviru PESCO-a da prihvaća poziv, članovi projekta ili koordinator ili koordinatori u njihovo ime započinju pregovore s tom trećom državom s ciljem sklapanja administrativnog aranžmana između članova projekta, koji o tome odlučuju jednoglasno, i te treće države, na temelju predloška priloženog ovoj Odluci. Takvim administrativnim aranžmanom osigurava se dosljednost s odredbama Odluke (ZVSP) 2017/2315 i Odluke (ZVSP) 2018/909.

7. Treća država koja je pozvana da sudjeluje u projektu pridružuje se projektu na datum utvrđen u administrativnom aranžmanu iz stavka 6.

8. Koordinator ili koordinatori projekta u okviru PESCO-a svim državama članicama sudionicama PESCO-a na raspolaganje stavljaju administrativne aranžmane iz stavka 6. ovog članka putem zajedničkog elektroničkog radnog sučelja iz članka 2. stavka 2. Odluke (ZVSP) 2018/909.

Članak 3.

Opći uvjeti

Treća država iznimno može biti pozvana da sudjeluje u projektu u okviru PESCO-a i nastaviti sudjelovati u njemu ako ispunjava sve sljedeće opće uvjete:

(a) dijeli vrijednosti na kojima se temelji Unija, kako je utvrđeno u članku 2. UEU-a, i načela iz članka 21. stavka 1. UEU-a kao i ciljeve ZVSP-a iz članka 21. stavka 2. točaka (a), (b), (c) i (h) UEU-a. Ne smije postupati protivno sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica, što uključuje poštovanje načela dobrosusjedskih odnosa s državama članicama te mora voditi politički dijalog s Unijom, koji bi trebao obuhvaćati i sigurnosne i obrambene aspekte kada sudjeluje u pojedinačnom projektu u okviru PESCO-a;

(b) pruža znatnu dodanu vrijednost projektu i doprinosi postizanju njegovih ciljeva. U skladu s prioritetom europskog suradničkog pristupa i u skladu s člankom 4. stavkom 5. Odluke (ZVSP) 2018/909 sredstvima koja treća država donosi u projekt moraju se nadopunjavati sredstva koja nude države članice sudionice PESCO-a, primjerice pružanjem tehničkog stručnog znanja ili dodatnih sposobnosti, među ostalim operativne ili financijske potpore, kako bi na taj način doprinijela uspjehu projekta, a time i unapređenju PESCO-a;

(c) njezinim sudjelovanjem doprinosi se jačanju zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) i razine ambicije Unije kako je utvrđeno u zaključcima Vijeća od 14. studenoga 2016., među ostalim za potporu misijama i operacijama ZSOP-a;

(d) njezino sudjelovanje ne smije dovoditi do ovisnosti o toj trećoj državi ni do toga da ona uvede ograničenja protiv bilo koje države članice Unije u vezi s nabavom oružja, istraživanjem i razvojem sposobnosti ili upotrebom i izvozom oružja ili sposobnosti i tehnologije, čime bi se ometao napredak ili spriječili upotrebljivost, zajednička ili druga, izvoz ili operativno razmještanje sposobnosti razvijenih u okviru projekta PESCO-a. Ona mora finalizirati sporazum na odgovarajućoj razini o uvjetima za daljnje dijeljenje, izvan okvira PESCO-a i na pojedinačnoj osnovi, sposobnosti i tehnologije koje treba razviti u okviru tog projekta kako bi se spriječilo da se te sposobnosti iskoriste protiv Unije i njezinih država članica;

(e) njezino sudjelovanje u skladu je sa snažnijim obvezama PESCO-a navedenima u Prilogu Odluci (ZVSP) 2017/2315, osobito s onim obvezama koje se tim projektom u okviru PESCO-a pomaže ispuniti, ovisno o posebnostima tog projekta. Za projekte usmjerene na sposobnosti njezinim sudjelovanjem mora se doprinijeti i ispunjenju prioriteta koji proizlaze iz plana razvoja kapaciteta i Koordiniranog godišnjeg preispitivanja u području obrane (CARD), ostvariti pozitivan učinak na europsku obrambenu tehnološku i industrijsku bazu (EDTIB) te učiniti konkurentnijom europsku obrambenu industriju. Posebice, sudjelovanjem treće države u projektu mora se bitno doprinijeti raspoloživosti, mogućnosti raspoređivanja i interoperabilnosti snaga;

(f) s Unijom ima sporazum o sigurnosti podataka koji je na snazi;

(g) s Europskom obrambenom agencijom (EDA) ima administrativni aranžman, koji proizvodi učinke, kako je primjereno, u skladu s Odlukom (ZVSP) 2015/1835, ako se projekt provodi uz potporu EDA-e, uzimajući u obzir relevantni dokument o stajalištu EDA-e ([7]); i

(h) u svom se zahtjevu za sudjelovanje iz članka 2. stavka 1. ove Odluke obvezala na to da će osigurati poštovanje odredaba Odluke (ZVSP) 2017/2315 i Odluke (ZVSP) 2018/909.

Članak 4.

Prava i obveze trećih država koje sudjeluju u projektu u okviru PESCO-a

1. Sudjelovanjem treće države u projektu u okviru PESCO-a moraju se poštovati aranžmani za upravljanje projektom koje su međusobno sklopili članovi projekta u skladu s člankom 4. stavkom 1. Odluke (ZVSP) 2018/909. Treća država koja sudjeluje u projektu u okviru PESCO-a ima prava i obveze utvrđene u administrativnom aranžmanu, kako je navedeno u članku 2. stavku 6. ove Odluke, koji se mora sklopiti između članova projekta, koji o tome odlučuju jednoglasno, i te treće države. Tim pravima i obvezama moraju se poštovati opći uvjeti utvrđeni u članku 3. ove Odluke i ta prava i obveze mogu uključivati sljedeća područja:

(a) sudjelovanje treće države na sastancima sazvanima u okviru projekta PESCO-a;

(b) uloge i odgovornosti treće države koja sudjeluje u projektu u okviru PESCO-a;

(c) opseg uključenosti treće države u postupak donošenja odluka u okviru projekta PESCO-a;

(d) opseg i područja razmjene informacija između članova projekta i treće države koja sudjeluje u projektu PESCO-a.

2. Pozvana treća država može, uzimajući u obzir njezin doprinos, sudjelovati u postupku donošenja odluka u pogledu provedbe projekta. Aranžmanima iz stavka 1. u potpunosti se poštuje autonomija Unije u donošenju odluka kao i prava i obveze država članica sudionica, među ostalim u pogledu očuvanja kontrole nad projektom i zaštite njegovih rezultata u okviru PESCO-a te donošenja odluka o potencijalnim novim članovima projekta, u skladu s Odlukom (ZVSP) 2017/2315 kojom se uspostavlja PESCO i zajedničkim skupom pravila upravljanja za projekte u okviru PESCO-a utvrđenim u Odluci (ZVSP) 2018/909.

Članak 5.

Mehanizam preispitivanja

1. Koordinator ili koordinatori projekta u kojem sudjeluje treća država u skladu s postupkom i vremenskim okvirima utvrđenima u članku 2. stavku 2. Odluke (ZVSP) 2018/909 Tajništvu PESCO-a dostavljaju informacije o pojedinačnim doprinosima te treće države projektu i ispunjenju njezinih obveza u odnosu na projekt kao i o njezinu kontinuiranom ispunjavanju općih uvjeta utvrđenih u članku 3. ove Odluke.

2. Informacije iz stavka 1. ovog članka Tajništvo PESCO-a jednom godišnje dostavlja Vijeću u kontekstu godišnjeg izvješća o PESCO-u koje Visoki predstavnik podnosi Vijeću i kao dio konsolidiranih informacija o projektima u okviru PESCO-a, kako je navedeno u članku 2. stavku 2. Odluke (ZVSP) 2018/909, kako bi se osiguralo da Vijeće može učinkovito provoditi nadzor nad projektima i djelovati prema potrebi, među ostalim i u pogledu kontinuiranog ispunjavanja općih uvjeta utvrđenih u članku 3. ove Odluke od strane treće države koja sudjeluje u projektu.

Članak 6.

Prestanak ili suspenzija sudjelovanja treće države u projektu u okviru PESCO-a

1. Ako treća država koja sudjeluje u projektu u okviru PESCO-a obavijesti članove projekta o svojoj odluci o prestanku sudjelovanja, takav prestanak sudjelovanja proizvodi učinke kada članovi projekta i ta treća država postignu dogovor o uvjetima pod kojima će prestati njezino sudjelovanje.

([7]) Dokument o stajalištu EDA-e o zahtjevu da treće države koje započinju suradnju u projektima u okviru PESCO-a imaju administrativni aranžman s EDA-om (EDA201911157).

Ako prestane sudjelovanje treće države u projektu u okviru PESCO-a, koordinator ili koordinatori projekta uz potporu Tajništva PESCO-a o tome obavješćuju Vijeće i Visokog predstavnika.

2. Članovi projekta mogu se tijekom ili izvan redovnog preispitivanja iz članka 5. dogovoriti o tome da bi sudjelovanje treće države u pojedinom projektu trebalo ponovno procijeniti. U takvom slučaju koordinator ili koordinatori projekta o tome obavješćuju tu treću državu.

Ako članovi projekta odluče suspendirati sudjelovanje treće države u projektu u okviru PESCO-a, koordinator ili koordinatori projekta u okviru PESCO-a uz potporu Tajništva PESCO-a o tome obavješćuju Vijeće i Visokog predstavnika. Na temelju te obavijesti i nakon dobivanja mišljenja Političkog i sigurnosnog odbora, Vijeće može donijeti odluku u skladu s člankom 46. stavkom 6. UEU-a i člankom 9. stavkom 2. Odluke (ZVSP) 2017/2315 o prestanku sudjelovanja treće države u projektu.

3. Ako jedna država članica ili više njih smatraju da sudjelovanje treće države u projektu u okviru PESCO-a više ne ispunjava opće uvjete utvrđene u članku 3. ove Odluke, mogu to pitanje uputiti Vijeću. U tom slučaju održavaju se savjetovanja među dotičnim državama članicama, odnosno između članova projekta i države članice koja je uputila pitanje odnosno država članica koje su uputile pitanje, uz pomoć Visokog predstavnika. U okviru tih savjetovanja, tijekom kojih se mogu saslušati i mišljenja treće države, država članica koja je uputila pitanje Vijeću odnosno države članice koje su pitanje uputile Vijeću dostavljaju Visokom predstavniku sve potrebne informacije u pisanom obliku, uz obrazloženje razloga za to upućivanje te ukazuju Visokom predstavniku na mjere koje bi se mogle poduzeti za ublažavanje tog pitanja. Visoki predstavnik i dotične države članice zajedno ispituju to pitanje i traže odgovarajuća rješenja u roku od dva mjeseca. Ako nakon završetka savjetovanja država članica koja je uputila pitanje Vijeću odnosno države članice koje su uputile pitanje Vijeću i dalje smatraju da sudjelovanje treće države u projektu u okviru PESCO-a više ne ispunjava uvjete utvrđene u članku 3. ove Odluke, mogu zatražiti da Vijeće ispita to pitanje. U tom slučaju dotične države članice dostavljaju Vijeću sve relevantne informacije. Vijeće na temelju toga, djelujući u skladu s člankom 46. stavkom 6. UEU-a, raspravlja o nastavku sudjelovanju treće države i donosi odluku o tome.

4. Administrativnim aranžmanima iz članka 2. stavka 6. utvrđuju se uvjeti pod kojima treća država može prekinuti svoje sudjelovanje u projektu okviru PESCO-a i uvjete pod kojima članovi projekta mogu odlučiti suspendirati sudjelovanje treće države u projektu PESCO-a. Takvim se aranžmanima posebno određuju prava i obveze članova projekta, odnosno treće države čije je sudjelovanje prekinula ili ta treća država ili Vijeće ili su ga suspendirali članovi projekta, među ostalim i u odnosu na financijske aspekte takvog prekida ili suspenzije, poreze, intelektualno vlasništvo i druge elemente relevantne za prekid ili suspenziju.

Članak 7.

Odnos sa zajedničkim skupom pravila upravljanja za projekte u okviru PESCO-a

1. Uvjeti i postupci na temelju kojih subjekti mogu biti uključeni u provedbu projekata u okviru PESCO-a nisu uređeni ovom Odlukom, osim kako je navedeno u ovom članku. Odluka (ZVSP) 2018/909 preispituje se do 31. prosinca 2020., u skladu s njezinim člankom 9. prvim stavkom, osobito u pogledu takvih uvjeta i postupaka.

2. Podložno svim uvjetima i postupcima kojima se uređuje uključivanje subjekata u projekte u okviru PESCO-a koji se mogu uspostaviti na temelju preispitivanja Odluke (ZVSP) 2018/909, kako je navedeno u stavku 1. ovog članka:

(a) subjekti mogu sudjelovati u provedbi projekata u okviru PESCO-a nakon 31. prosinca 2025. samo na temelju ugovora sklopljenih ili postupaka javne nabave pokrenutih prije tog datuma;

(b) subjekti s poslovnim nastanom ili izvršnim upravljačkim strukturama u trećoj zemlji koja nije pozvana na temelju članka 2. stavka 5. prije 31. prosinca 2021. na sudjelovanje u projektu u okviru PESCO-a ili subjekti koje takva treća zemlja kontrolira mogu sudjelovati u provedbi projekata u okviru PESCO-a nakon tog datuma samo ako Vijeće tako odluči u skladu s člankom 46. stavkom 6. UEU-a.

3. Odluka (ZVSP) 2018/909 primjenjuje se u skladu s ovom Odlukom.

4. Kada članovi projekta odlučuju o odabiru subjekata, u skladu s člankom 7. stavkom 1. Odluke (ZVSP) 2018/909, uzimaju u obzir sigurnosne i obrambene interese Unije i njezinih država članica.

5. Članovi projekta osiguravaju punu transparentnost u odnosu na sve države članice sudionice u pogledu uključivanja subjekata u dotični projekt, putem zajedničkog elektroničkog radnog sučelja iz članka 2. stavka 2. Odluke (ZVSP) 2018/909.

6. Ako država članica smatra da njezini sigurnosni i obrambeni interesi ili sigurnosni i obrambeni interesi Unije mogu biti ugroženi uključivanjem subjekta u provedbu projekta u okviru PESCO-a, ona to pitanje može uputiti Vijeću, koje može zatražiti dodatne informacije od članova projekta radi ocjene situacije.

7. Odluka (ZVSP) 2018/909 prilagođava se, u skladu s njezinim člankom 9. drugim stavkom, kako bi se uzeli u obzir opći uvjeti za sudjelovanje trećih država u pojedinačnim projektima u okviru PESCO-a, kako je predviđeno u ovoj Odluci.

Članak 8.

Preispitivanje

Ova se Odluka preispituje kada je to primjereno, a najkasnije do kraja 2022.

Članak 9.

Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

Sastavljeno u Bruxellesu 5. studenoga 2020.

Za Vijeće
Predsjednik
M. ROTH

PRILOG

PREDLOŽAK ZA ADMINISTRATIVNI ARANŽMAN IZMEĐU ČLANOVA PROJEKTA I TREĆE DRŽAVE

1. Uvod
2. Ciljevi projekta
3. Razlozi, opseg, oblik i razmjeri sudjelovanja
4. Sukladnost treće države s općim uvjetima sudjelovanja
5. Prava i obveze
6. Pojedinačni doprinos treće države projektu
7. Datum stvarnog početka sudjelovanja, trajanje i preispitivanje
8. Prestanak ili suspenzija
9. Odgovornost
10. Sigurnosna pitanja, otkrivanje i upotreba informacija
11. Rješavanje sporova
12. Završne odredbe